

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 429/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa súdneho exekútora **Ing. JUDr. Bohumila Hustáka**, Žriedlová 3, Košice, IČO 17 072 735, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Hopferova s. r. o., Bajzova 2, Košice, IČO 47 254 220, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Martina Hopferová, proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 8 Er 410/2003-34 z 26. apríla 2022 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. júla 2022 domáhal vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 Er 410/2003-34 z 26. apríla 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a postupom okresného súdu, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Sťažovateľ navrhoval zrušiť napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Sťažovateľ ďalej žiada o priznanie finančného zadostučinenia v sume 200 eur a náhrady trov konania v sume 492,31 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že povinnému bola exekučným titulom (rozhodnutie o priestupku) uložená povinnosť zaplatiť sumu 99,58 eur s príslušenstvom, ktorej sa oprávnený domáha v danej exekúcii. Dňa 17. februára 2020 sťažovateľ vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie (ďalej len „upovedomenie“) a výzvu oprávnenému na úhradu trov starej

exekúcie, a to z dôvodu, že boli naplnené podmienky na takýto postup podľa zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

3. Proti upovedomeniu podal oprávnený námietky, ktorým bolo uznesením okresného súdu z 29. mája 2020 vydaným vyšším súdnym úradníkom vyhovené (výrok I) a tiež upovedomenie bolo zrušené (výrok II). Proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom podal sťažovateľ sťažnosť, ktorá bola uznesením okresného súdu z 25. januára 2022 vydaným zákonným sudcom zamietnutá ako nedôvodná. Toto uznesenie napadol sťažovateľ ústavnou sťažnosťou, ktorá bola odmietnutá uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 328/2022-25 z 2. júna 2022. Následne napadnutým uznesením okresného súdu bola exekúcia zastavená (výrok I) a sťažovateľovi neboli priznané trovy exekúcie (výrok II).

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ sa s posúdením veci okresným súdom nestotožňuje. Napadnuté uznesenie sa podľa jeho názoru vymyká z medzí zákona a je založené na nesprávnom právnom posúdení veci. Poukazuje na to, že poverenie na vykonanie exekúcie bolo vydané v čase, keď ešte neuplynula prekluzívna lehota, ktorá následne uplynula v takom krátkom časovom intervale, že neexistovala reálna šanca na vymoženie nároku oprávneného. Na základe oprávneným podaného návrhu riadne vykonával úkony smerujúce k zisteniu majetku povinného a vymoženiu dlžnej sumy, preto neexistuje dôvod, prečo by mal znášať náklady s tým spojené. Zároveň polemizuje, že hoci došlo k prekludovaniu vymáhaného nároku oprávneného, nedošlo k prekludovaniu jeho nároku na náhradu trov exekúcie. Podľa sťažovateľa bolo vydanie upovedomenia vecne správne a okresný súd ho nezákonne zrušil. Následne z vlastnej iniciatívy okresný súd rozhodol o zastavení exekúcie, ktorá bola zastavená priamo zo zákona (*ex lege* k 1. januáru 2020), pričom takýto postup podľa sťažovateľa nemá zmysel a súd sám seba zaťažil vydávaním rozhodnutia, ktoré nemôže mať žiadne právne účinky. Sťažovateľ bol bezdôvodne označený za porušovateľa povinností a nebola mu priznaná náhrada trov exekúcie.

5. Pokiaľ ide o namietané porušenie jeho označených práv hmotnej povahy podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, podľa sťažovateľa tým, že „*hoci by sa mohlo zdať, že suma, o ktorú sa v tomto konaní pre sťažovateľa jedná, je sumou zanedbateľnou, nie je tomu tak a to z dôvodov, že predmetné rozhodnutie by mohlo založiť neželanú prax vzhľadom na množstvo návrhov oprávneného podávaných krátko pred uplynutím prekluzívnej lehoty... Rozhodnutie súdu malo pre sťažovateľa neakceptovateľné následky, keďže súd následne rozhodol o zastavení exekúcie z dôvodu uplynutia prekluzívnej lehoty a rozhodol, že sťažovateľovi nepriznáva trovy exekúcie. Pri zastavení exekúcie zo zákona podľa ZoUNEK má súdny exekútor aspoň nárok na paušálne trovy a to priamo zo zákona, nikto o ich priznaní nerozhoduje, ani súd, ani exekútor.*“.

6. Namietané porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov sťažovateľ odôvodnil tým, že okresný súd mal dostatok času na rozhodnutie o zastavení exekúcie a to, že tak neurobil v priebehu 17 rokov, nemôže prenášať na sťažovateľa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. V súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu výrokom I napadnutého uznesenia a postupom, ktorý mu predchádzal:

8. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba jedine v záujme ochrany svojich základných práv (napr. II. ÚS 32/06, II. ÚS 80/06). Sťažovateľ musí teda namietat porušenie svojich základných práv, čo je v spojitosti s konaním pred všeobecným súdom možné len vtedy, ak je účastníkom konania, v ktorom namieta porušenie základných práv (napr. II. ÚS 3/05, II. ÚS 90/2012). Výnimku predstavuje situácia, ak sťažovateľ nebol účastníkom konania, ale ním mal byť (k tomu pozri napr. sp. zn. IV. ÚS 108/2010).

9. V súlade s § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom do 31. marca 2017 (ďalej len „Exekučný poriadok“) účastníkmi konania sú oprávnený a povinný; iné osoby sú účastníkmi len tej časti konania, v ktorej im toto postavenie priznáva tento zákon. Ak súd rozhoduje o trovách exekúcie, účastníkom konania je aj poverený exekútor.

10. Z citovanej definície účastníkov exekučného konania vyplýva, že poverený súdny exekútor je účastníkom konania iba (výlučne) vtedy, ak exekučný súd rozhoduje o trovách exekúcie (m. m. I. ÚS 16/2019). Výrokom I napadnutého uznesenia bola daná exekúcia zastavená z dôvodu preklúzie vymáhaného nároku oprávneného podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku. Samotný sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že proti výroku o zastavení exekúcie bolo prípustné odvolanie, ale súdny exekútor podľa jeho názoru nie je v tejto časti účastníkom konania. Z uvedeného dôvodu nebol oprávnený na podanie odvolania proti tomuto výroku.

11. Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej etape exekučného konania, ktorá sa skončila zastavením danej exekúcie, sťažovateľ ako súdny exekútor nevystupoval ako účastník konania, a preto mu chýba aktívna sťažnostná argumentácia, ktorá je nevyhnutná k tomu, aby ústavný súd mohol pristúpiť k preskúmaniu ústavnosti zastavenia exekúcie.

12. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti prvému výroku napadnutého uznesenia okresného súdu podala osoba, ktorá nie je oprávnenou na jej podanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom II napadnutého uznesenia a postupom, ktorý mu predchádzal:

13. Druhým výrokom napadnutého uznesenia okresný súd sťažovateľovi nepriznal trovy exekúcie. Sťažovateľ požaduje kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie príslušných zákonných ustanovení s ústavou a dohovorom, keďže podľa jeho názoru má súdny exekútor vždy nárok na úhradu trov exekúcie.

14. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

15. Ústavný súd pripomína, že vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňovateľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov, resp. iných orgánov verejnej moci už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu alebo inú ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím orgánu verejnej moci sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov (resp. iných orgánov verejnej moci) sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 272/09).

16. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, ako aj prípad svojoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojoľne možno interpretovať ako prípady, keď všeobecný súd urobí záver v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojoľni (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05).

17. Uvedené východiská sú podľa názoru ústavného súdu plne aplikovateľné a aktuálne aj vo vzťahu k rozhodovaniu okresného súdu o nepriznaní trov súdnemu exekútorovi ako orgánu verejnej moci pri výkone jemu zverenej kompetencie v rámci súdnej moci.

18. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že rozhodnutia o náhrade trov konania preskúmava zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len

za celkom výnimočných okolností (m. m. IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013), a to ak zistí, že rozhodnutím všeobecného súdu (resp. iného orgánu verejnej moci, pozn.) došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

19. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu tiež vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémneho rozporu s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prílišného formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia (I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013, III. ÚS 457/2014, III. ÚS 609/2014), čo nie sú zjavne prípady sťažovateľa.

20. Podľa § 57 ods. 4 Exekučného poriadku je exekútor povinný predložiť vec súdu bezodkladne po tom, ako nadobudne pochybnosti alebo zistí, že sú dôvody na zastavenie exekúcie alebo čiastočné zastavenie exekúcie.

21. Podľa § 243j Exekučného poriadku v platnom znení v exekučnom konaní začatom pred 1. aprílom 2017, ak sa exekúcia zastavila, môže súd rozhodnúť, že exekútor nemá nárok na náhradu trov exekúcie, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, a to najmä ak exekútor pri výkone exekúcie nepostupoval v súlade so zákonom alebo ak nepredložil súdu vec na zastavenie podľa § 57 ods. 4 v znení účinnom do 31. marca 2017.

22. Berúc do úvahy hlavné postuláty, na ktorých je založené napadnuté uznesenie okresného súdu vo výroku o nepriznaní trov exekúcie, ústavný súd konštatuje, že v ňom neidentifikoval prvok svojvôle, ktorý by bol spôsobilý viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa. Okresný súd v dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na konkrétne zákonné ustanovenie (§ 243j Exekučného poriadku v platnom znení), ktoré umožňuje rozhodnúť o tom, že súdny exekútor nemá nárok na náhradu trov exekúcie. Z uvedeného dôvodu nie je preto tvrdenie sťažovateľa o tom, že súdny exekútor má vždy nárok na úhradu trov exekúcie, ničím podložené. Zároveň okresný súd v súlade s príslušným znením zákonného ustanovenia uviedol aj skutočnosti, ktoré subsumoval pod dôvody hodné osobitného zreteľa, na podklade ktorých prichádza do úvahy rozhodnutie o nepriznaní nároku na náhradu trov exekúcie. Okresný súd zreteľne identifikoval demonštratívne uvedený dôvod hodný osobitného zreteľa na nepriznanie trov súdnemu exekútorovi priamo zákonnou právnou úpravou, a to porušením povinnosti súdneho exekútora postupovať v súlade so zákonom, keďže súdny exekútor nepredložil vec exekučnému súdu na zastavenie v súlade s § 57 ods. 4 Exekučného poriadku.

23. V rámci svojej ustálenej rozhodovacej praxe ústavný súd už stabilne uplatňuje právny názor, v zmysle ktorého postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi) v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00, III. ÚS 591/2013).

24. Interpretácia a aplikácia príslušných zákonných ustanovení Exekučného poriadku okresným súdom nepredstavujú rozpor so znením, resp. so zmyslom vykladaného normatívneho textu, a preto ich možno označiť za ústavne konformné.

25. Napadnuté uznesenie okresného súdu vo výroku o nepriznaní trov exekúcie je ústavne udržateľné, pričom okresný súd v napadnutom uznesení jasným a primeraným spôsobom

interpretuje aplikované právne normy, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu výrokom II napadnutého uznesenia a postupom, ktorý mu predchádzal:

26. Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva záver, že zásadne neprichádza do úvahy, aby bol všeobecný súd sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patria aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Táto súvzťažnosť vyplýva z previazanosti posúdenia ústavnej udržateľnosti napadnutého rozhodnutia všeobecného súdu s predmetom jeho rozhodovania, ktorým bolo majetkové právo.

27. Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi výrokom II napadnutého uznesenia a postupom okresného súdu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z toho vyplýva, že tu niet takého konania označeného porušovateľa, ktoré by bolo v príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, preto ústavný súd odmietol aj túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.4. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v danej exekúcii:

28. Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v štádiu, keď už k porušovaniu označeného základného práva nemohlo dochádzať, pretože ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená až po právoplatnosti napadnutého uznesenia okresného súdu.

29. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie uvedeného práva označeným orgánom verejnej moci ešte mohlo trvať. Ústavný súd pri skúmaní porušenia označených práv zohľadňuje aj to, či u sťažovateľa objektívne ide o odstránenie stavu právnej neistoty v jeho veci, pretože len v takom prípade možno uvažovať o ich porušení (IV. ÚS 226/04, IV. ÚS 202/2010). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nedochádza k porušovaniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, a to bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02, IV. ÚS 103/07, III. ÚS 424/2018).

30. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavnú sťažnosť sťažovateľa namietajúcu porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom exekučnom konaní ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

31. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu